

macht is God, de oneindige Geest, die in de menschen, als eindige geesten, immanent is.

Zoo zochten dan OPZOOMER in den weg der ervaring, SCHOLTEN in dien der bespiegeling en HOEKSTRA door uit te gaan van de verlossingsbehoefte en het daarmee verbonden ethisch idealisme, los van de Schrift en de op haar gegronde dogmen, een nieuwe Theologie op te bouwen. De bedoeling daarbij was, de Christelijke religie te verzoenen met de wetenschap, waaronder bepaaldelijk die der Natuur werd verstaan. Met haar dogma der gesloten natuurcausaliteit, waarin voor het wonder geen plaats is, stond de toenmalige natuurstudie in het teeken van het naturalisme. Een verzoening tusschen Theologie en Natuurwetenschap, tusschen de christelijke religie en de wetenschap was, naar het oordeel der vaders van het Modernisme, dan ook alleen mogelijk door den Bijbel te „ontwonderen” en door God Zijn wondermacht in de natuur en ook in ons geestelijk leven te ontzeggen. De Schriftkritiek der Modernen werd hierdoor beheerscht en, bij aanvaarding van het naturalistische dogma, moesten ook de christelijke dogmen, voor zoover men althans niet naar een „ondogmatisch Christendom” streefde, zoo gereconstrueerd, dat het supranatureel karakter er aan werd ontnomen. Bij deze reconstructie van dogmen en Belijdenis beschouwde SCHOLTEN zich als den wettigen troonopvolger van CALVIJN en zijn THEÏSTISCH MONISME als een ontwikkeling der oude Gereformeerde Theologie langs nieuwe banen.

In de derde groep der oude generatie, die ik, om van het gewone spraakgebruik niet af te wijken, saamvat onder den naam RECHTZINNIG of ORTHODOX,⁵⁾ zijn, als in die der VRIJZINNIGEN, drie stroomingen te onderscheiden, de BIJBELSCHЕ, de ETHISCHE en de GEREFORMEERDE.

De BIJBELSCHЕ orthodoxie wordt vertegenwoordigd door Prof. VAN OOSTERZEE en Prof. DOEDES, wier groote verdiensten als Apologeten van de Christelijke religie tegenover het naturalisme niet mogen worden vergeten. De dissertatie van VAN OOSTERZEE: DE JESU E VIRGINE MARIA NATO, en die van DOEDES: DE JESU IN VITAM REDITU, zijn teekenend voor wat zij ook later gepresteerd hebben.